

19.8 Matsviðmið fyrir íslensku við lok grunnskóla

Í aðalnámskrá eru matsviðmið við lok grunnskóla sett fram bæði fyrir námsgreinar, námssvið og lykilhæfni. Matsviðmið eru lýsing á, hversu vel nemandi hefur skilgreinda hæfni, á valdi sínu. Matsviðmiðin eiga einungis við um 10. bekk, til að styðja við námsmat, við lok grunnskóla. Gert er ráð fyrir að skólar setji matsviðmið fyrir aðra árganga og geri grein fyrir þeim í skólanámskrá. Matsviðmiðin við lok 10. bekkjar lýsa hæfni á kvarða sem birtur er í aðalnámskrá: Notaður er kvarðinn A, B, C, D, þar sem A lýsir framúrskarandi hæfni, B lýsir góðri hæfni, C sæmilegri hæfni og D hæfni sem nær ekki viðmiðum sem lýst er í C.

Matsviðmið í flokki B eru byggð á hæfniviðmiðum fyrir 10. bekk og framsetning þeirra er með þeim hætti, að gera má ráð fyrir að þorri nemenda nái þeirri hæfni sem þar er tilgreind. Á fá þeir sem sýna framúrskarandi hæfni og C fá þeir sem ekki standast fyllilega þær kröfur sem gerðar eru í B viðmiðum. Ekki eru sett viðmið fyrir D, því sá vitnisburður er notaður þegar nemandi uppfyllir ekki kröfur sem gerðar eru í C viðmiðum. Skóli gerir þá sérstaka grein fyrir hæfni viðkomandi nemanda. Hvert matsviðmið er almenn lýsing á hæfni nemanda.

Við lokamat skiptir mestu að kennarar meti það sem til var ætlast samkvæmt hæfniviðmiðum, fullvissi sig um að matsniðurstöður séu byggðar á traustum gögnum og noti fjölbreyttar aðferðir við söfnun gagna til þess að veita nemendum, foreldrum þeirra og skólanum sem gleggstar upplýsingar um stöðu þeirra. Kennarar geta þannig fengið betri innsýn í nám hvers nemanda. Til að fá nákvæma niðurstöðu, svo sem úr samræðum eða vettvangsathugun, getur skipt máli að kennarar vinni saman við að skoða matsgögn nemenda og hafi til þess skýr viðmið.

Þennan matskvarða er skólum skylt að nota við brautskráningu nemenda úr 10. bekk. Skólar ákveða, að öðru leyti, hvernig þeir haga námsmati og einkunnagjöf eða vitnisburði nemenda í öðrum árgöngum. Vitnisburður við lok 10. bekkjar er hafður til hliðsjónar við innritun nemenda í framhaldsskóla og val á námsbrautum.

Eftirfarandi atriði geta komið að góðum notum til að auka áreiðanleika og réttmæti í mati.

- Setja skýr viðmið eða gera grein fyrir því hvað á að meta.
- Velja matsþætti sem hæfa vel hæfniviðmiðum, námsefni og kennsluáðferðum.
- Undirbúa lýsingu á því sem á að meta eða sýna dæmi um vel unnin verkefni.
- Huga vel að því að verkefni séu í samræmi við viðmið.
- Vera vakandi yfir atriðum sem geta skekkt niðurstöður.
- Hafa skýrar leiðbeiningar um matsaðferðir, úrvinnslu og túlkun gagna.

19.8.1 Matsviðmið fyrir íslensku og íslensku sem annað tungumál

Ekki eru sett sérstök matsviðmið fyrir íslensku sem annað tungumál en gert ráð fyrir að matsviðmið fyrir íslensku séu nýtt.

Matsviðmið

Nemandi getur flutt mál sitt skjótt og áheyrilega með blæbrigðum og áherslum sem hæfa efni og tilefni. Hlustað af athygli og nýtt sér upplýsingar í töluðu máli til fróðleiks, skemmtunar og sem heimildir í vinnu. Getur notið myndefnis, leikins efnis, tónlistar og sett fram á sjálfstæðan hátt rökstutt mat á viðkomandi efni.

A

Lesið mjög vel og af öryggi almenna texta, með mjög góðum skilningi og túlkun á efni þeirra, fjallað um íslenskar og erlendar bókmenntir á gagnrýninn hátt og gert sér góða grein fyrir gildi bókmennta í menningu þjóðarinnar.

Beitt skipulegum og mjög góðum vinnubrögðum við ritun, skipað efnisatriðum í röklegt samhengi og mótað málsgreinar og efnisgreinar af öryggi og á skýran hátt. Beitt stafsetningu og greinarmerkjasetningu af öryggi og fylgt mjög vel viðmiðum um uppbyggingu texta.

Beitt mjög vel og af öryggi málfræðihugtökum í umræðu um notkun málsins og þróun þess, þekkingu sinni á beygingarlegum og merkingarlegum einkennum orðflokka og gert sér mjög góða grein fyrir hlutverki þeirra.

Nemandi getur flutt mál sitt skjótt og áheyrilega með blæbrigðum og áherslum sem hæfa efni og tilefni. Hlustað og nýtt sér upplýsingar í töluðu máli til fróðleiks, skemmtunar og sem heimildir í vinnu, og notið myndefnis, leikins efnis, tónlistar og sett fram rökstutt mat á viðkomandi efni.

B

Lesið almenna texta, með góðum skilningi og túlkun á efni þeirra, fjallað um íslenskar og erlendar bókmenntir og gert sér góða grein fyrir gildi bókmennta í menningu þjóðarinnar.

Beitt skipulegum og góðum vinnubrögðum við ritun, skipað efnisatriðum í samhengi og mótað málsgreinar og efnisgreinar á skýran hátt. Beitt stafsetningu og greinarmerkjasetningu af nokkru öryggi og fylgt vel viðmiðum um uppbyggingu texta.

Beitt málfræðihugtökum í umræðu um notkun málsins og þróun þess, og beitt af nokkru öryggi þekkingu sinni á beygingarlegum og merkingarlegum einkennum orðflokka og gert sér góða grein fyrir hlutverki þeirra.

C Nemandi getur flutt mál sitt sæmilega skýrt og nokkuð áheyrilega, með áherslum sem hæfa efni og tilefni. Hlustað og nýtt sér að nokkru leyti upplýsingar í töluðu máli til fróðleiks, skemmtunar og sem heimildir í vinnu, og notið myndefnis, leikins efnis, tónlistar og sett fram sæmilegt mat á viðkomandi efni.

Lesið almenna texta, með sæmilegum skilningi og túlkun á efni þeirra, fjallað um íslenskar og erlendar bókmenntir og gert sér grein fyrir gildi bókmennta í menningu þjóðarinnar.

Beitt að vissu marki góðum vinnubrögðum við ritun, skipað efnisatriðum í samhengi og mótað málsgreinar og efnisgreinar, beitt stafsetningu og greinarkerkjasetningu sæmilega og fylgt viðmiðum um uppbyggingu texta.

Beitt helstu málfræðihugtökum í umræðu um notkun málsins. Beitt að nokkru leyti þekkingu sinni á beygingarlegum og merkingarlegum einkennum orðflokka og gert sér sæmilega grein fyrir hlutverki þeirra.

19.8.2 Matsviðmið fyrir íslenskt táknmál og íslensku

Um námsmat í íslensku og íslensku táknmáli gilda sömu aðferðir og lögmál en við bætist mat á færni nemenda í að nota íslenska táknmálið í tjáningu og skilningur og þekking nemandans á því. Unnt er að sinna matinu með ýmsum verkefnum sem krefjast tjáningar á táknmáli eða íslensku, með og án táknmálstúlks.

Matsviðmið

A Nemandi getur flutt mál sitt mjög skýrt og áheyrilega með blæbrigðum og áherslum sem hæfa efni og tilefni og hefur af öryggi tileinkað sér viðeigandi talhraða. Hustað af öryggi, tekið eftir og nýtt sér upplýsingar í töluðu táknmáli til fróðleiks, skemmtunar og sem heimildir í vinnu, og notið myndefnis, leikins efnis, tónlistar og sett fram á sjálfstæðan hátt rökstutt mat á viðkomandi efni

Lesið af öryggi almennan texta á táknmáli, með mjög góðum skilningi og túlkun á efni þeirra, fjallað um íslenskar og erlendar bókmenntir á gagnrýninn hátt og gert sér mjög góða grein fyrir gildi bókmennta í menningu þjóðarinnar.

Beitt skipulegum vinnubrögðum við samningu táknmálstexta, skipað efnisatriðum í röklegt samhengi og mótað málsgreinar og efnisgreinar af öryggi og á skýran hátt, beitt mjög vel stafsetningu og greinarkerkjasetningu og fylgt viðmiðum um uppbyggingu texta.

Beitt málfræðihugtökum af öryggi í umræðu um notkun táknmáls og ritmáls og þróun þess

Beitt mjög vel þekkingu sinni á beygingarlegum og merkingarlegum einkennum formdeilda táknmáls og orðflokka íslensku og gert sér góða grein fyrir hlutverki þeirra.

B

Nemandi getur flutt mál sitt skýrt og áheyrilega með blæbrigðum og áherslum sem hæfa efni og tilefni og hefur tileinkað sér viðeigandi talhraða. Hlustað, tekið eftir og nýtt sér upplýsingar í töluðu táknmáli til fróðleiks og skemmtunar, einnig með aðstoð táknmálstúlks notið talaðs máls, myndefnis, upplestrar, leikins efnis og tónlistar og gert grein fyrir skoðun sinni á viðkomandi efni og sett fram rökstutt mat á viðkomandi efni

Lesið almennan texta, og sýnt góðan skilning og túlkað efni hans, fjallað um íslenskar og erlendar bókmenntir og gert sér góða grein fyrir gildi bókmennta í menningu þjóðarinnar.

Beitt skipulegum vinnubrögðum við samningu táknmálstexta og ritun, skipað efnisatriðum í röklegt samhengi og mótað málsgreinar og efnisgreinar, beitt stafsetningu og greinarmerkjasetningu af nokkru öryggi og oftast fylgt viðmiðum um uppbyggingu texta

Beitt málfræðihugtökum af nokkru öryggi í umræðu um notkun táknmáls og ritmáls og þróun þess

Beitt þekkingu sinni á beygingarlegum og merkingarlegum einkennum orðflokka og gert sér nokkuð góða grein fyrir hlutverki þeirra.

C

Nemandi getur flutt mál sitt sæmilega skýrt en nokkuð skortir á eðlilegan talhraða og áherslur.

Hlustað, tekið eftir og nýtt sér að einhverju marki talað táknmál til fróðleiks og skemmtunar með aðstoð táknmálstúlks og einnig notið myndefnis, upplestrar, leikins efnis og tónlistar og sett fram mat á viðkomandi efni.

Lesið almenna texta með sæmilegum skilningi og túlkun á efni þeirra, að nokkru marki, fjallað um íslenskar og erlendar bókmenntir og gert sér nokkra grein fyrir gildi bókmennta í menningu þjóðarinnar.

Beitt nokkuð skipulegum vinnubrögðum við samningu táknmálstexta og ritun, skipað efnisatriðum í samhengi að vissu marki og mótað málsgreinar og efnisgreinar, beitt stafsetningu og greinarmerkjasetningu nokkuð vel og fylgt viðmiðum um uppbyggingu texta að nokkru leyti.

Beitt helstu málfræðihugtökum í umræðu um notkun málsins og ritmáls og þróun þess

Beitt að nokkru leyti þekkingu sinni á beygingarlegum og merkingarlegum einkennum orðflokka og gert sér sæmilega grein fyrir hlutverki þeirra